

ياسا و ديسپلين. نووسيني

ئاراس س عيد

ياسا ل كورتريڤناسايدا: "ئام ازك ب خستنى ژيانى تاك كان و كم مگا."

ببام ياسا حقيقت و ئيرادى دسبات، ك مان وى دھيت و و كم مگا يكي امكراو و گو اي ب خى برھم دھنت.

ياسا ئام ازك ب پاراستنى برژ و و ندى تاك كان، ببام برژ و و ندى تاك كان ل ناو ويست و برژ و و ندى دسباتدا.

و كو هانا ئارنت دت: "ياسا دكرت ژيانى تاك كان بپارزت، ببام دكرت ئم پچ و انش بت و." و اتا: ياسا ميكانيزمك

كاتك برژ و و ندى كانى ها و اتيان پچ و انى دسات بوو، دتوانت مافى ژيان ل ها و اتيان بسنت و، ئو و يش ل گگى سزاي مرگ و ل سدار دان و.

ياسا ئيراد و حقيقتى دسبات، ئام ازك ب مان وى دسات و ديسپلينكردنى كم مگا، ب چ پاندن و ل ناوبردنى بزواتى ياخى و لادر ل نريتى دسات.

"ديسپلينكردنى - ياساي" ل دواى سدى حقدھم دا ل كم مگا يي سرماي دارى و پيش سازيدا ب پشك و تنى ئام ازكانى مومار س كردن و ھنز گشاي س ند.

و كو "ماكافيلي" لكتبى "مير" دا، ياسا ب ئخلاق و گريدات و دت: ھركم مگا ي بھا ئاكارىي كان ھرسي ھنا پويستى ب ياسا دانر ك ب خستنى وى كم مگا.

ت ماس ھ بزيش ت و انينى خى ب ياسا، لكتبى ليفيسان ب مجر د خات و و پى و اى، دبت ھ مووكم مگا ملكچى خيان ب ياسا و مير ابگ ين.

لگ درك و تنى سيستمى سرماي دارى ياسا و ت كنك كانى گشاي زياترى ب خ ي و بينى و بيرم ند "ليب اكان" نك دزاي تى خيان برانبر ياسا د رن بى، ب كو ب پوستان دزاني، چونك ل ديدى ئ و ان و (ياسا ئام ازك ب پاراستنى برژ و و ندى ئا بورىي كانى تاك.) ببام ياسا دامود زگايك ل گگى ھز و ئاسايشى دسات دپارزت و ئازادىي كانى تاك پشيل دكات، چونك ھ ميش ئاسايش و ئازادى بچ و انى ي كترن.

سيستمى سرماي دارى ب ش وازكى سيستما تيكراو ل برژ و و ندى كانى خيدا ياساى دشت، ئو و يش ب دس ته نانى دوو ئ نجام. ي كم:

دیسپلینکردنی مرقف وکو کاهنکی برهه مهین له بشداریکردنی له برهه مهیناندا، دووم: پاراستنی برژوونندیکانی و ګ داکوتانی دسلمات له ه ناوی کمم ګادا، وکو فک د رباری دیسپلینی یاسای دت: “جرک سدردی می مد رندا وایه تی یاسا ئووندد دکرهت بجای باووی تاکه کان ته نانت نه یارانی ژمو سیستم مکش به جرک د رباری یاسا ددوون کم دسلماتداران قسای له بارو و ددکن.”

یاسا له بندتدا ماسکی دسلمات، ئامرازی دا شتنی فرم کانی تی، داپشیننی شک استیند و ناو کیکانی دسلمات “که دیوی سرکوتی تی” له بر چاوی کمم ګ، یاسا کی دیو ناشریند کانی دسلمات داد پششتو ووی کی جوانی دریندی به دروست د کاتو سزاکانی به ئامرازی برق رار کردنی ددالت د ناسدنت و وایه تیان پددات، یاسا دواچار جګ له فرمانی س رور دسلماتدار شته کی تر نیی، و ه موو لایه کیش ناچار به ملک چو ګوایه کی د کات، وات وک ئووی فک له (م ژووی جنسیهت) دا دت: دسلمات یاساکانی به پی ویست کانی خی دادت، پاشان ګوتاری حقیق تی باب ته کان برترت سکو سنوردار د کات، دواتر سزا به سرپه چیه کان دادنت، دسلمات له ه موکاتو جګ کان یه کسان، به پی ه ند میکانیزمی له ادد بدر دووبار به وی یاسا، حرام کردن و سانسر کار د کات، ه روه ها فک ای وایه “وا تی ه م کی دسلمات له شووی یاسادا پیشان ددرتو ئاس وار کانی به ملک چو د ناسرت”، وات کات دسلمات قس د کات ئو و قس یه سایی، و فرمی دسلمات له ای یاسادان ردا ددرد کوت، که ئه ندازیاری فرم سازی دسلمات و یاسا کان له چوارچووی برژوونندیکانی حکومتو فرمان وادا دادت و د بته تاکه کان حورم تی بګرن، نک له بر ئووی ئم یاسایان تاکه کان د پارزن، به کو له جوه ردا له بر ئووی ئم یاسایان قسای دسلمات، پابه ند بوون به و یاسایان و دداد پ روری و لادانیش له یان به تاوان ئه ژمار دکرهت.

(ی رګن ها برماس) نه وی دووم می قوتا بخانای فرانفرت، که نه یاری دیدی فک یه و یه کک له سر سخته ترین خذ ګر کان له به چوون کانی فک، دان به ودا دنت، که “میکانیزم یاساییه کان که نازادیه کان له ددو تی ه فاهی مد رندا به هاوای زامن ددکن، ه مان ئو میکانیزم یاسایانن که نازادی سودم ند ګریمان کراو کان ددخ نه م ترسیه و”

بەسوود و رگرتن لەم سەرچاوانە:

ماوریزی پاسرین: فەلسەفەی هانا ئارنت
و: ئارام مەحمود: دزگای ئایدیا 2017

ئاشنا بوون بە مەشەقەکان
و: جەبار ئەحمەد. دزگای ئایدیا ، 2015
لیفیاتان: تەماس ھەبس

بیدایات عیلم ال-جتماع: جورج ترابشی

مدرسە الفرانفورت: علاء طاهر